

TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM UYUM DERECELENDİRMESİ VE İHTİYATLI MUHASEBE İLİŞKİSİ*

Dr. Ozan GÜLHAN^a
Serhan KARAARSLAN^b

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi*
Mart 2020; 13 (1): 93-113

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yaptıran firmaların derecelerinin incelenmesi ve bu hususun ihtiyatlı muhasebe uygulamaları ile ilişkisinin ortaya konmasıdır. Bu çerçevede kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yaptıran ve hisseleri halka açık 64 firmanın 2007-2018 yılları arası verileri kullanılarak yapılan analiz sonuçlarına göre kurumsal yönetim yapısındaki olumlu gelişmelerin ihtiyatlı muhasebe uygulamaları ile ters yönlü ilişkisi bulunduğu, bu hususta yönetim kurulunun en önemli bileşen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra kurumsal derecelendirme notlarının derecelendirme şirketine göre farklılık gösterebildiği, Borsa İstanbul 100 Endeksine dahil olmanın ve imalat, teknoloji, mali sektörlerde faaliyet göstermenin şirketlerin ihtiyatlı muhasebe uygulamaları açısından anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal Yönetim, İhtiyatlı Muhasebe, Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi, Kurumsal Yönetim Endeksi.

JEL Kodları: G34, M49.

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Gülhan, O., Karaarslan, S. (2020). Türkiye'de Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi Ve İhtiyatlı Muhasebe İlişkisi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 13 (1), 93-113.

* Makalenin gönderim tarihi: 12.09.2019; Kabul tarihi: 23.10.2019, iThenticate benzerlik oranı %9

^a TEB Kosova, ozangulhan79@hotmail.com, ORCID: [0000-0002-1506-3982](https://orcid.org/0000-0002-1506-3982).

^b TEB Kosova, serhankaraarslan@gmail.com, ORCID: [0000-0002-5020-6918](https://orcid.org/0000-0002-5020-6918).

CORPORATE GOVERNANCE RATINGS AND RELATION WITH ACCOUNTING CONSERVATISM IN TURKEY

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the corporate governance ratings in Turkey and to examine the relationship with conservative accounting practices in this regard. In this context, according to the results of the analysis using the data of 64 publicly traded companies between 2007-2019 which has corporate governance rating, it is concluded that improvements in the corporate governance structure have a negative relationship with conservative accounting practices and that the board of directors is the most important component. In addition to that corporate governance ratings may differ according to the rating company, and being included in Borsa İstanbul 100 index and the firms operating in production, technology, financial services have significant effect in regards of conservative accounting practices.

Keywords: Corporate Governance, Accounting Conservatism, Corporate Governance Rating, Corporate Governance Index.

JEL Codes: G34, M49.

1. GİRİŞ

Kurumsal yönetim, temel olarak şirket sahipleri ile yöneticileri arasındaki ilişkinin organizasyonu olarak tanımlanabilecektir. Bu organizasyonun oluşturulmasında küresel bazda yaşanan gelişmeler, yerel gelenekler gibi birçok faktör rol oynamaktadır. Küreselleşme kavramı ile birlikte artan bilgi ve fon akışı ile başta düzenleyici otoriteler olmak üzere dünya çapında faaliyet gösteren büyük ölçekli şirketler kurumsal yönetim uygulamalarına önem vermeye başlamışlardır. Özellikle uluslararası anlamda yönetim eksikleri kaynaklı şirket temerrütleri ve finansal skandallar bu eğilimi etkileyen faktörlerin başında gelmektedir.

Yukarıda sayılan nedenlerle kurumsal yönetim çok sayıda akademik çalışmaya konu olmuştur. Bu çerçevede yapılan çalışmalar iyi kurumsal yönetim uygulamalarının şirketler, piyasalar ve ülkeler için önemli faydaları bulunduğunu ortaya koymuştur. Her ne kadar sonuçlar çok açık bir yön tayin edemese de; iyi kurumsal yönetim uygulamalarının özellikle sermaye maliyetini düşürdüğü, etkinliği arttırdığı, pay sahiplerinin haklarını güçlendirdiği ve karlılığı arttırdığını gösteren çalışmalar yazında yer almaktadır.

Bu kapsamda kurumsal yönetime ilişkin Türkiye’de de birçok düzenleme ve uygulama ortaya konulmuş olup ilk dönemde yer alan çalışmaların daha çok muhasebe uygulamalarına yönelik olduğu dikkat çekmektedir. 2000’li yıllara kadar bu konudaki en önemli düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu olarak görülebilir. 2000’li yılların başında Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından hazırlanan en iyi uygulamalar, yine Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından 2004 yılında

yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkeleri, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun ilgili bölümü ve Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu'nca çıkartılan Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik Türkiye'de konuya ilişkin temel yapıyı oluşturmuştur. Borsa İstanbul (BİST) Kurumsal Yönetim Endeksi'nin (XKURY) 2007 yılında uygulamaya girmesi kurumsal yönetim uygulamalarında ülkemizde yaşanan önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Muhasebe ve kurumsal yönetimin yakından ilgili olduğu dikkate alınarak muhasebe açısından ihtiyatlılık kavramının tanımlanması uygun olacaktır. İhtiyatlı muhasebe kavramı ile ilgili ulusal ve uluslararası yayında birçok farklı tanım bulunmakta olup, düzenleyici otoriteler ve devlet kurumları da kavramsal çerçevenin oluşturulması için tanımlayıcı düzenlemeler yayımlamışlardır.

Yazında ise farklı ihtiyatlılık tanımlarına ulaşmak mümkündür. Basu (1997)'de ifade edildiği üzere, Bliss (1924) bu kavramı tanımlarken muhasebecilerin geleneksel olarak: *“olası karları muhasebeleştirme ama olası zararları muhasebeleştirir”* yaklaşımında olduğunu belirtmektedir. Basu (1997) ise Finansal Muhasebe Standartları Kurulu ve Muhasebe İlkeleri Kurulu görüşlerine dayandırdığı tanımlamasını; *“muhasebecilerin iyi haberlere bağlı karları muhasebeleştirirken kötü haberlere bağlı zararlara göre daha fazla doğrulama ihtiyacına yatkın olması”* olarak ifade etmektedir. Feltham ve Ohlson (1995)'a göre ise; *“şirketin defter değerinin olduğundan daha düşük değerlendirilmesi konusundaki ısrar”* olarak tanımlamakta ve defter değerinin piyasa değerinden düşük olduğunu kast etmektedir. Watts (2003)'e göre ihtiyatlılık kar ve zararın muhasebeleştirilmesi için gerekli olan farklı doğrulanabilirlik ihtiyacıdır. Ayrıca ihtiyatlı muhasebe ticari ilişkinin bir sözleşmeye bağlandığı ilk yıllarda ortaya çıkmaktadır.

Yazında ihtiyatlılık, koşullu ve koşulsuz olmak üzere iki farklı türde incelenmektedir. Ball ve Shivakumar (2005)'a göre koşulsuz yaklaşımda, haberler ortaya çıkmadan önce muhasebe yöntemleri belirlenmiş olup operasyonel çevrede yaşanan değişiklikler tarafından etkilenmez. Koşullu yaklaşımda ise haberler ortaya çıktığında tepki verilmekte, özellikle iyi haberlerin muhasebeleştirilmesinde kötü haberlere göre daha katı bir yaklaşım bulunmaktadır.

Beaver ve Ryan (2005), ihtiyatlı muhasebeyi net varlıkların defter değerinin ortalama olarak olduğundan daha düşük değerlendirilerek piyasa değerlerinin altında gösterilmesi olarak tanımlamaktadır. Bir başka deyişle henüz kayıtlara alınmamış beklenen şerhifienin varlığı şeklinde ifade edilmektedir. Koşulsuz muhasebe (işlem öncesi (ex-ante) veya haberlerden bağımsız) varlık ve yükümlülüklerin ilk muhasebeleştirilmeleri sırasındaki muhasebe sürecine bakış açılarındaki farklılık sebebiyle henüz kayıtlara

alınmamış şerefiye beklentisine yol açması olarak tanımlanmakta iken, koşullu muhasebe (işlem sonrası (ex-post) veya haberlere bağımlı) yeteri kadar olumsuz durumlarda defter değerlerinin azaltılması ancak olumlu durumlarda değerlerinin arttırılmaması olarak ifade edilmektedir.

Kavramsal çerçeve ile yazındaki tanımlar arasında gelirlerin olduğundan fazla gösterilmemesi konusunda bir fark bulunmaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 29.03.2018 tarihinde yayımlanan yeni kavramsal çerçevede yansızlıktan uzak ve tarafsız bir sunumu desteklemek ile birlikte daha önceki sürümde (tarafsızlık ile çelişecek şekilde yorumlanabileceği için) kavramsal çerçeveden çıkarttığı ihtiyatlılık kavramına tekrar yer vermektedir (KGK 2018; IASB 2015). Yazında henüz belirtilen fark ve yeni kavramsal çerçeve ile bir değerlendirmeye rastlanmamıştır.

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan ihtiyatlılık, ülkemiz otoriteleri tarafından ilk kez Kamu İktisadi Teşebbüsleri için öngörülen ve 1972 yılından itibaren uygulanan “Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri” kitabında “Muhafazakârlık” şekliyle yer almakta iken, SPK’nın Seri X1 numaralı ve 1989 yılında yayımlanan Tebliğinde “İhtiyatlılık” adı altında listelenmiştir (Akdoğan 1993, 138-139). 26.12.1992 sayılı ve mükerrer 21447 numaralı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde ise “*Bu kavram, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin gözönüne alınması gereğini ifade eder.*” olarak tanımlanmaktadır. Olası gider ve zararlar için karşılık ayrılmasına izin verilirken aynı durum gelir ve karlar için söz konusu olmamaktadır (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1 1992).

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan “Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve’nin 2018 sürümüne göre ise ihtiyatlılık “... *belirsizlik koşullarında yargıda bulunurken temkinli davranmaktır.*” şeklinde tanımlanmıştır. Bununla birlikte raporlama yapılırken adil davranmanın gerekliliği de vurgulanarak, varlıklar ile gelirlerin olduğundan daha yüksek ve yükümlülük ile giderlerin olduğundan düşük gösterilmemesi gerektiği belirtilmektedir (KGK 2018, paragraf 2.16).

Bu kapsamda çalışmada öncelikle derecelendirme hizmeti alan şirketler, özelde ise BİST Kurumsal Yönetim Endeksi’ne dahil olan şirketlerin dereceleri incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre derecelendirme hizmetinin alınmasını müteakip notların hızla yükseldiği 2018 yılı sonunda ortalama notların yaklaşık yüzde doksanın üzerinde seviyelere ulaştığı görülmüştür. Bu derecede yaşanan artışlar ilerleyen dönemde derecelendirme notları bakımından şirketler arasında herhangi bir fark kalmamasına neden olacağından şirketleri karşılaştırma imkanını ortadan

kaldırabilecektir. Ayrıca kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi ve ihtiyatlı muhasebe uygulamalarının ilişkisini ölçmeye yönelik altı hipotez toplamda on iki model kullanılarak test edilmiştir. Model sonuçlarına göre güçlü kurumsal yönetim yapılarının ihtiyatlı muhasebe uygulamalarını azalttığı, bu sonuca ilişkin en güçlü kurumsal yönetim bileşenin yönetim kurulu olduğu görülmüştür. Bu hususun yanı sıra BİST 100 endeksinde yer alan şirketler ile imalat, teknoloji ve mali sektöründe faaliyet gösteren şirketlerde farklı ihtiyatlı muhasebe uygulamaları bulunduğu izlenmiştir. Son olarak derecelendirme şirketlerinin verdiği notlar değerlendirme kapsamına alınmış, model sonuçlarına göre verilen notların şirketler bazında ayrıştığı görülmüştür.

Çalışmanın ikinci bölümünde konuya ilişkin yazında yer alan çalışmalara değinildikten sonra metodoloji açıklanmış, üçüncü bölümde modellere ilişkin bulgular ortaya konularak, son bölümde sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. METODOLOJİ

Türkiye’de kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yaptıran firmaların derecelerinin incelenmesi ve bu hususun ihtiyatlı muhasebe uygulamaları ile ilişkisinin ortaya konması amacıyla öncelikle temel değişkenler belirlenmiş, daha sonra konuya ilişkin yazın taraması yapılmış ve hipotezler oluşturulmuştur.

2.1. Yazın Taraması ve Hipotezlerin Oluşturulması

Kurumsal yönetim uyum derecelendirilmesi temel olarak SPK’nın 30.12.2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’e dayanmaktadır. Söz konusu Tebliğ uyarınca kurumsal yönetim ilkeleri Pay Sahipleri, Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık, Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır. Bu ölçütlere göre yapılacak derecelendirmelerde kullanılacak ağırlıklar yine SPK’nın 01.02.2013 tarih ve 4/105 sayılı toplantısında alınan karar uyarınca belirlenmiştir. Derecelendirmede kullanılan ölçüt, alt ölçüt ve ağırlıklara Ek 1’de yer verilmektedir.

Tebliğde belirlenen ölçütler doğrultusunda yapılan değerlendirmeler sonucu şirketlere o yıl için kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi atanmaktadır. Bir şirketin BİST Kurumsal Yönetim Endeksi’nde yer alabilmesi için genel notun 10 üzerinden en az 7, her bir ana bileşenden ise 10 üzerinden en az 6,5 olması zorunlu tutulmuştur.

İhtiyatlılık kavramının ölçümünde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımları beş ana grupta sınıflandırmak mümkündür. Bunlar (Soyemi ve diğerleri 2018);

- Feltham ve Ohlson (1995)'un Defter Değeri/Piyasa Değeri (DD/PD) veya Piyasa Değeri/Defter Değeri (PD/DD) modelini kullanan,
- Basu (1997)'nin Kazançların Asimetrik Zamanlılığı modelini kullanan,
- Givoly ve Hayn (2000)'in Faaliyet Dışı Negatif Tahakkuklar modelini kullanan,
- Penman ve Zhang (2002)'in Saklı Yedekler Ölçeği modelini kullanan ve,
- Ball and Shivakumar (2005)'in Asimetrik Tahakkukların Nakit Akışlarına Oranı modelini kullananlar

olarak sıralanabilir.

Feltham ve Ohlson (1995), işletmelerin piyasa değeri ile operasyonel ve finansal verilerinin arasındaki ilişkiyi incelemektedir. İhtiyatlı muhasebe yaklaşımlarının işletmelerin gerçek ekonomik değerinin daha altında net defter değerine neden olmaları varsayımına dayanmaktadır. Daha yüksek bir PD/DD oranı daha yüksek bir ihtiyatlılığı ifade etmekte iken bu durumun tam tersi de daha düşük bir ihtiyatlılık seviyesine işaret etmektedir. Beaver ve Ryan (2000) ise PD/DD oranını ihtiyatlılığın ölçümü için gürültülü (noisy) bir ölçek olarak tanımlamakta, PD/DD oranını yanlış değişken ve gecikmeli değişken olmak üzere iki bileşene ayırmaktadır. Bunlardan yanlış değişkenin daha sürekli bir yatay kesit bağlantısı bulunmaktadır. Beaver ve Ryan (2005)'e göre ihtiyatlılığın ölçülmesinde PD/DD'nin yanlış değişken bileşeni, basit PD/DD'ye kıyasla daha doğru sonuçlar vermektedir. PD/DD oranı muhasebe yazınında ihtiyatlılığı ölçmek için sıkça kullanılmış, önemli derecede yönetim yargısına dayanması ve ekonomik haberlerin etkilenmemesi sebebiyle daha çok koşulsuz ihtiyatlılığın ölçümünde kullanılmıştır. Roychowdhury ve Watts (2007)'a göre PD/DD oranı ihtiyatlılık derecesinin tespitinde, birçok işletme için söz konusu olan ekonomik rant sebebiyle yanlış bir sonuç verebilmektedir. Ekonomik rantın güvenilir bir şekilde ölçülememesi nedeniyle, muhasebeleştirme ölçütlerine uymaması ve dolayısı ile işletmelerin defter değerlerine etkisi olmaması, PD/DD oranını baskılayacaktır. İşletmelerin ne kadar çok ekonomik rantı var ise PD/DD değerleri o kadar çok yükselecek ve ihtiyatlılığı artacaktır.

Bu eleştirilere rağmen, Roychowdhury ve Watts (2007), Qiang (2007), Pae ve diğerleri (2005), Mason (2004), Lara ve diğerleri (2009), Lara ve Mora (2004), Gassen ve diğerleri (2006), Beatty ve diğerleri (2008), Ahmed ve Duellman (2007) gibi birçok çalışmada PD/DD oranı kullanılmıştır (Soyemi ve diğerleri 2018, 116).

Basu (1997), iyi haberlerin daha geç ve kötü haberlerin daha erken muhasebeleştirildiği önermesini, hisse başına kar ve işletmelerin hisse senedi açılış fiyatlarına oranlanmasının ihtiyatlılığı ölçmede

kullanabileceğini belirtmektedir. Basu (1997)'nin bu çalışması yazında çokça tartışılmıştır. Dietrich ve diğerleri (2006)'ne göre Basu (1997)'ye dayanarak yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar ihtiyatlılıktan çok, yanlış istatistik kullanımına atfedilmelidir. Farrrokh ve diğerlerine (2015) göre hisse senedi fiyatlarını ihtiyatlılık dışında etkileyen çokça neden bulunmaktadır. Ayrıca Beaver ve Ryan (2000), kar ve hisse fiyatları arasında eşzamanlılık problemi olduğu, Givoly ve Hayn (2000) ise zaman kesiti araştırmalarında düşük performans gösterdiği dolayısı ile bilginin bir zaman dilimine kümelendiği durumlarda iyi çalışmadığı için eleştirilerde bulunmuştur.

Bu eleştirilere rağmen, Patatoukas ve Thomas (2015), Ho ve diğerleri (2015), Patatoukas ve Thomas (2011), Khan ve Watts (2009), Ball ve diğerleri (2008), Ahmed ve Duellman (2007), Beekes ve diğerleri (2004), Bushman ve Piotroski (2006), Choi (2007), Giner ve Rees (2001), Givoly ve diğerleri (2007), Huijgen ve Lubberink (2005), Krishnan (2005), LaFond ve Roychowdruy (2008), LaFond ve Watts (2008), Lobo ve Zhou (2006) gibi çalışmalarda asimetrik zamanlılık ölçüm metodolojisi kullanılmıştır (Soyemi ve diğerleri 2018, 117).

Givoly ve Hayn (2000), işletmelerin finansal tablolarındaki negatif tahakkukların zaman içerisindeki büyüklüğü için ihtiyatlılığın bir aracı olabileceğini önermektedir. Buna göre, ihtiyatlılık muhasebenin tahakkuk mekanizmasını kullanarak ekonomik kazançların kaydedilmesini ertelemekte ve ekonomik kayıpların kaydedilmesini ise hızlandırmaktadır. Böylece kayıplar zamanında muhasebeleştirilmekte iken kazançlar kademeli olarak muhasebeleştirilmektedir. Bu sürecin sonucu olarak negatif tahakkuk farkı ortaya çıkmakta ve bu tutar ne kadar büyük ise işletme o kadar ihtiyatlı olarak değerlendirilmektedir. Toplam tahakkuklardan operasyonel tahakkuklar çıkarılarak negatif tahakkuklar rakamına ulaşılmaktadır. Zhe Wang (2009), bu yöntemin güçlü ve zayıf yönlerini analiz eden çalışmasında, negatif tahakkuklar yönteminin işletmeye özgü olduğunu, çok fazla veri setine ihtiyaç olmaması sebebiyle uygulamanın kolay olduğunu, piyasaya bağlı olmadığı için borsaya kote olmayan şirketler için de kullanılabilirliğini belirtmekle birlikte, model toplam tahakkukları kullandığı için firmalar için standart bir baz yıl seçilmesinin zorluğu, ihtiyatlılığın belirlenmesi için bir negatif tahakkuk sınırının olmaması gibi zayıf yönlerinin olduğuna da dikkat çekmektedir.

Asimetrik zamanlılık kadar yaygın kullanılsa da negatif tahakkuklar modeline yazında Zhang (2008), Qiang (2007), Mensah ve diğerleri (2004), Klein ve Marquardt (2006), Gassen ve diğerleri (2006), Beatty ve diğerleri (2008), Ahmet ve Duellman (2007) ve Lara ve diğerleri (2009) gibi çalışmalarda rastlanmaktadır (Soyemi ve diğerleri 2018, 118).

Penman ve Zhang (2002) saklı yedekler ölçeğinin ihtiyatlılığın ölçülmesinde kullanılması önerisinde bulunmuşlardır. Olumsuz ekonomik haberler ile olumlu ekonomik haberlerin muhasebeleştirilmesi arasındaki zaman farkının saklı yedekleri ortaya çıkaracağını, saklı yedeklerin büyüklüğünün işletmenin ihtiyatlılık seviyesinin ölçülmesinde bir ölçek olarak kullanılabileceğini savunmaktadırlar. Daha yüksek bir saklı yedek miktarı daha ihtiyatlı bir muhasebe politikasının izlendiği anlamına gelecektir. İhtiyatlılık sebebiyle ortaya çıkan tahmini saklı yedek tutarını stok yedekler, araştırma ve geliştirme yedeklerini ve pazarlama giderleri yedeklerinin toplamı olarak formüle etmektedirler. Bu tutarın net operasyonel varlıklar ile bölümünden de C skorunu (Conservatism Index) elde etmektedirler. Lara ve diğerleri (2011) ihtiyatlılık ile sermaye maliyeti arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında C skorunu, işlem öncesi ihtiyatlı muhasebe seçimlerini ortaya çıkarmak için kullanmışlardır.

Ball ve Shivakumar (2005) çalışmalarında Basu (1997)'nin yalnızca borsaya kote şirketler için uygulanma sorununu gidermek için asimetric tahakkukların nakit akışlarına oranı ölçeğini geliştirmişlerdir. Asimetric zamanlılık ölçeğine benzemekle birlikte, bağımsız değişkenler düzeyinde farklıklar bulunmaktadır. Ekonomik haberlerin etkisini ifade etmek için hisse senedi fiyatları yerine nakit akışlar kullanılmaktadır. Bununla birlikte ihtiyatlılığın temel olarak tahakkuklar üzerinden etki ettiği görüşü ile karın yalnızca tahakkuk bileşenleri kullanılmaktadır.

Bu ölçeğe yazında Ho ve diğerleri (2015), Nichols ve diğerleri (2009), Pae (2007), Krishnan (2007), Bushman ve Piotroski (2006) ile Brown ve diğerleri (2006) çalışmalarında yer vermektedir (Soyemi ve diğerleri 2018, 119).

Muhasebede ihtiyatlılık ile kurumsal yönetim arasındaki ilişki yazında doğrudan veya dolaylı olarak analiz edilmiştir. Chi ve diğerleri (2007) çalışmalarında daha zayıf yönetim yapısına sahip şirketlerin daha ihtiyatlı olma eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadırlar. İhtiyatlılık ve kurumsal yönetim ajan problemi ve bilgi asimetrisi ile başa çıkmak için kullanılmaktadır. Çalışmada iki aşamalı bir model yer almakta olup, birinci aşamada ihtiyatlılık seviyesi derecesi hesaplanmakta, sonrasında bu derece ile sahiplik yapısı, yönetim kurulunun kompozisyonu ve bazı kontrol değişkenleri (gecikmeli ihtiyatlılık derecesi, çalışma sermayesi tahakkuk kalitesi, oynaklık, döngü, yıl cinsinden periyod ve büyük denetim şirketleri tarafından denetlenme) ile regresyon kurulmaktadır.

Lara ve diğerleri (2009)'de güçlü bir kurumsal yönetim yapısının daha fazla muhasebe ihtiyatlılığına neden olacağını belirtmektedir. Bu çalışmaya göre, belirli bir ülke veya şirketin muhasebe bazlı kontratları için yapılacak değerlendirmede kurumsal yönetim, firma özelindeki koşullu ihtiyatlılığın anlamlı bir belirleyicisidir. Kurumsal yönetim kalitesi, dışsal yönetim,

CEO'nun müdahillliği, yönetim kurulunun kompozisyonu ve yönetim kurulunun etkinliği kullanılarak ölçülmekte, ihtiyatlılık ise Basu (1997), Givoly ve Hayn (2000) ve Ball ve Shivakumar (2005) çalışmalarına dayanarak analiz edilmektedir.

Lim (2011), Avustralya'daki firmalarda uyguladığı analizinde, ihtiyatlılık ile yönetim kurulu, denetim komitesi, bağımsız denetçi ve toplam yönetim endeksi arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. Belli kurumsal yönetim göstergelerinin ihtiyatlılığı etkilediğine dair zayıf kanıtlara ulaşıldığı belirtilmektedir. Bu zayıf kanıtlar bile kullanılan ihtiyatlılık ölçüm yöntemine göre değişiklik göstermektedir. Lim (2011), ihtiyatlılığın ölçümünde Basu (1997) ile Ball ve Shivakumar (2005) çalışmalarından yararlanmıştır. Kurumsal yönetim endeksi oluşturulurken ise yönetim kurulu (bağımsız üye yüzdesi ve CEO'nun yönetim kurulu başkanlığı (ikilik)), denetim komitesi (denetim komitesindeki bağımsız üyesi yüzdesi) ve bağımsız denetçi (en büyük 4 veya 5 şirket içinde olunması) bileşenleri kullanılmıştır.

Kootanaee ve diğerleri (2013) Tahran Borsasındaki şirketlerin verilerini kullanarak ihtiyatlılık ve kurumsal yönetim arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada Feltham ve Ohlson (1995) ile Givoly ve Hayn (2000) modelleri baz alınmaktadır. Kurumsal yönetim uyum derecesinin ölçülmesinde ise şirket paylarının sahipliği, yönetim kurulunun bağımsızlığı, yönetim kurulunun büyüklüğü, ikilik ve CEO'nun yönetim kurulu üyeliği araçları kullanılmıştır. İhtiyatlılık ve kurumsal yönetim arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, ancak karlılık ile ihtiyatlılık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

El-Habashy (2019), Mısır'da halka açık şirketlerin verileri üzerinden Givoly ve Hayn (2000) modelini kullanmış olup, kurumsal yönetim mekanizmaları olarak yönetim kurulu karakteristiği, sahiplik yapısı ve denetim kalitesini tanımlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, yönetim kurulunun bağımsızlığı ve denetim kalitesinin ihtiyatlılık ile pozitif anlamlı bir ilişkisi olduğu kaydedilmektedir. Ayrıca, kurumsal sahiplik ve büyük bloklar halinde paylara sahip olunmasının negatif anlamlı etkisi vardır. Daha yüksek PD/DD oranına sahip şirketler, finansal raporlarına ihtiyatlı olmaya yatkındır.

Konu ile ilgili ulusal yazında da yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalara aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 1: Ulusal Yazında Yapılan Çalışmalar

Yazar, Yıl	Konu	Bulgular
Acar ve Aktürk, 2009	İhtiyatlılık kavramı ve İMKB sinai endeksinin ihtiyatlılık durumu üzerine araştırma	48 işletmeye uygulanan analiz sonucunda bu işletmelerde ihtiyatlılık olduğuna dair bir bulguya rastlanmamıştır.

Aktürk ve Acar, 2012	İhtiyatlılık kavramının ana nedenleri	Kurumsal yönetim açısından ihtiyatlılık tanımlanmakta, bu olguya neden olan sözleşmeler, pay sahiplerinin açtığı davalar ve kurumsal düzenlemeler aktarılmaktadır.
Karahan Gökmen, 2013	İhtiyatlılık kavramı ile ilgili yazın taraması	Farklı gruplar halinde yazın sınıflandırılmış ve incelenmiştir.
Ertuğrul, 2014	Geçiş sürecinde ihtiyatlılık kavramının değerlendirilmesi	Gerçeğe uygun değer uygulaması sonucunda ihtiyatlılıktan ödün verilip verilmediği araştırılmaktadır.
Tuan, 2016	İhtiyatlılık ile kurumsal yönetim bileşenlerinden denetim komitesinin özellikleri arasındaki ilişkinin BİST'deki şirketler için değerlendirilmesi	Denetim komitesi üyelerinin meşguliyeti ile ihtiyatlılık arasında pozitif anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ancak üyelerin finansal uzmanlığı, mesleki tecrübeleri, denetim komitesindeki cinsiyet dağılımı ve komitenin büyüklüğünün anlamlı etkisi bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.
Gör ve Tekin, 2018	Kurumsal yönetim endeksinde yer alan şirketlere ihtiyatlılığın etkisinin incelenmesi	Yönetim kurulu bağımsızlığını arttıran bazı değişkenler ile ihtiyatlılık arasında ters yönlü bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.
Çopur Vardar ve Yıkılmaz Erol, 2019	BİST 100 Banka ve imalat sanayi sektöründe yer alan firmaların ihtiyatlılık skorlarının negatif tahakkuk ve PD/DD oranları kullanılarak tespit edilmesi ve karşılaştırılması	Kapsam dahilindeki sektörlerin koşullu ihtiyatlılık skoru yüksek ve koşulsuz ihtiyatlılık skoru düşük çıkmıştır. Ayrıca düzenleyici otorite bankaların ihtiyatlılık düzeyine önemli derecede etki etmektedir.

Kaynak: Kaya ve Akbulut (2018) ve yazarların derlemesi.

Yukarıda ifade edilen çalışmalar kapsamında aşağıda yer alan hipotezler ve denklemler oluşturulmuştur.

H₁: Kurumsal yönetim uyum dereceleri ile ihtiyatlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₂: Kurumsal yönetim uyum dereceleri bileşenleri ile ihtiyatlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₃: Kurumsal yönetim uyum dereceleri bileşenleri, BIST 100 Endeks değeri ve GSYİH ile ihtiyatlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₄: Kurumsal yönetim uyum dereceleri ve ihtiyatlılık arasında faaliyet gösterilen sektörler kapsamında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H₅: Kurumsal yönetim uyum dereceleri ve ihtiyatlılık arasında şirketin listelendiği endeksler kapsamında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H₆: Kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yapan şirketlerin dereceleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

2.2. Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamında hisseleri BİST'de işlem gören ve kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yaptıran toplam 64 firmanın 2007 ile 2018 yılları arasında verileri STATA 15 yazılımı yardımıyla incelenmiştir. Söz konusu değişkenler ve veri kaynaklarına Tablo 2'de yer verilmektedir.

Tablo 2: Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Değişken	Kısaltma	Tür	Veri Kaynağı
Piyasa Değeri/Defter Değeri	PD/DD	Bağımlı	BİST /Kamuyu Aydınlatma Platformu
İhtiyatlılık	İHT	Bağımlı	BİST / Kamuyu Aydınlatma Platformu
Kurumsal Yönetim Uyum Derecesi	KYD	Bağımsız	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Pay Sahipleri	PS	Bağımsız	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	KAŞ	Bağımsız	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Menfaat Sahipleri	MS	Bağımsız	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Yönetim Kurulu	YK	Bağımsız	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
Derecelendirme Şirketleri	DŞ	Bağımsız	SPK
Endeksler	*	Bağımsız	BİST
Sektörler	*	Bağımsız	BİST
BİST 100 Endeks Değeri	BIST100	Bağımsız	BİST
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	GSYİH	Bağımsız	Türkiye İstatistik Kurumu

*Analizlerde endeksler ve sektörler kendi isimleri ile yer almaktadır.

Belirlenen hipotezler ve yazında yer alan çalışmalar esas alınarak aşağıdaki denklemler oluşturulmuştur.

$$PD/DD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 KYD + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

$$PD/DD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 PS + \beta_2 KAŞ + \beta_3 MS + \beta_4 YK + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

$$PD/DD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 PS + \beta_2 KAŞ + \beta_3 MS + \beta_4 YK + \beta_5 BIST100 + \beta_6 GSYİH + \varepsilon_{i,t} \quad (3)$$

$$PD/DD_{i,t} = \beta_0 + \beta_{i,t}KYD_{i,t} * Sektör_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (4)$$

$$PD/DD_{i,t} = \beta_0 + \beta_{i,t}KYD_{i,t} * Endeks_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (5)$$

$$KYD_{i,t} = \beta_0 + \beta_{i,t}Derecelendirme Şirketi_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (6)$$

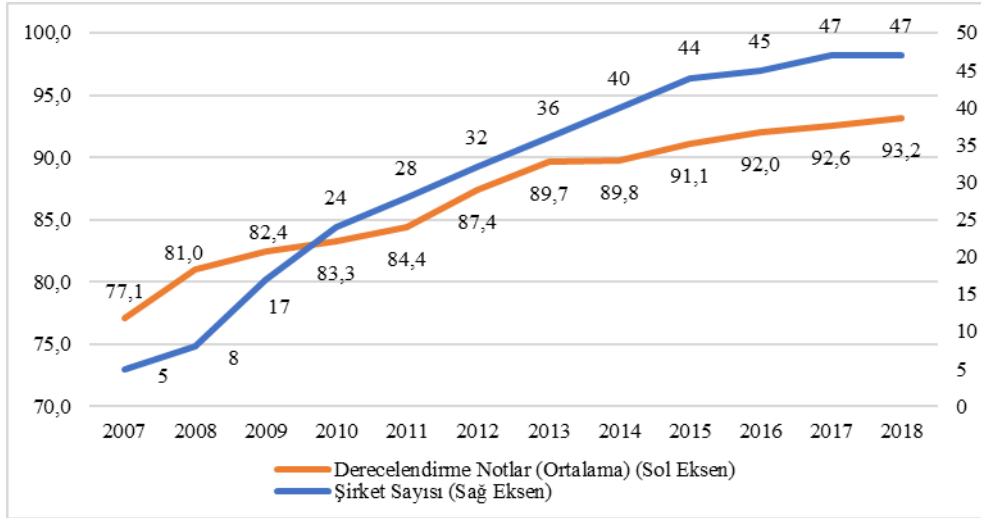
Çalışmada kullanılan özet istatistiklere Tablo 3’te yer verilmektedir. Söz konusu veriler incelendiğinde PD/DD değişkeninin veri setinde ortalama 1.69 değerini aldığı minimum değerinin 0.2 maksimum değerinin ise 16.32 olduğu gözlenmiştir. Kurumsal yönetim uyum dereceleri incelendiğinde oranın yıllar içinde önemli ölçüde artış gösterdiği ortalamasının ise 89.26 düzeyinde gerçekleştiği izlenmiştir. Derecelendirme notlarının alt değişkenleri de genel derece ile orantılı olarak yüksek değerler almıştır. İnceleme döneminde Gayri Safi Yurtiçi hasıla en yüksek 11.2 değerini alırken en düşük değer -4.7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Özet İstatistikler

Değişken	Gözlem	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
PD/DD	415	1.69	1.76	0.2	16.32
KYD	415	89.26	5.11	71.2	97.02
PS	415	88.21	6.00	57.7	97.79
KAŞ	415	94.28	4.72	73.33	93.99
MS	415	91.96	6.82	66.3	99.51
YK	415	85.52	8.87	56.36	97.82
BIST100 (log)	415	11.24	0.26	10.20	11.66
GSYİH	415	5.32	3.25	-4.7	11.1

3. BULGULAR

BİST Kurumsal Yönetim Endeksi 2007 yılında işlem görmeye başlamış, özellikle yıllar itibariyle endekse dahil olan şirket sayısında yaşanan artışlar ve endekse dahil olmasa da kurumsal derecelendirme yaptıran firma sayısındaki artış Türkiye’de kurumsal yönetim açısından olumlu gelişmeler olarak dikkat çekmektedir. BİST Kurumsal Yönetim Endeksi’nde işlem gören şirketlere ve ortalama derecelere Grafik 1’de yer verilmektedir. 2018 yılsonu itibariyle toplam 47 şirket endekste işlem görmekte olup ortalama kurumsal yönetim uyum derecelendirme notu yüzde 93.2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1: BİST Kurumsal Yönetim Endeksinde İşlem Gören Şirketler ve Ortalama Kurumsal Denetim Dereceleri (Kaynak: Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği)

Yıllar itibariyle derecelerin gelişimi incelendiğinde, notların sürekli artış gösterdiği özellikle derecelendirme hizmetinin alındığı üçüncü yıldan itibaren notların sürekli olarak artarak yüzde doksanlı düzeylerin üzerine çıktığı izlenmiştir. Kurumsal yönetim uyum derece notlarının incelenmesi neticesinde notların sürekli artışının nedeni, derecelendirme hizmeti alan firmaların ilgili tavsiyelere uyması sonucu notlarının yükseldiği gibi yorumlanabilecekse de bu durumun devam etmesi bir süre sonra firmaların kurumsal yönetim yapılarının karşılaştırılamamasına yol açabilecektir.

Ayrıca çalışmada hipotezlerin test edilmesine yönelik olarak çoklu regresyon analizi kullanılmış olup, model sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmektedir. Regresyon analizinde sabit ve rassal etki modellerinin seçilmesinde Hausman testi yaygın olarak kullanılmaktadır. Yapılan uygulamada 7 ve 8 numaralı modeller hariç her iki yöntem benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Ancak söz konusu testin uygun metodun seçiminde kullanılmasında yeterli olmadığına yönelik artan çalışmalar nedeniyle (Sheytanova 2015, Frondel ve Vance 2010) her iki yöntem de Tablo 4'te raporlanmıştır. Birinci hipotezin test edilmesine yönelik olarak 1 ve 2 numaralı sonuçlar incelendiğinde kurumsal yönetim uyum dereceleriyle ihtiyatlı muhasebe uygulamaları arasında pozitif anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Yazın taramasında da (Chi ve Wang 2009, Lara ve diğerleri 2009) ifade edildiği üzere kurumsal yönetim ve ihtiyatlı muhasebe arasında farklı çalışmalarda pozitif ve negatif ilişkiler gözlenmiştir. Bu kapsamda birinci hipotez kabul edilmiştir.

Kurumsal yönetim uyum derecelendirmesinin alt bileşenlerinin ihtiyatlı muhasebe üzerindeki etkilerinin görülmesi ve ikinci ve üçüncü hipotezin test edilmesi amacıyla 3,4,5 ve 6 numaralı modeller kullanılmıştır. Söz konusu sonuçlar incelendiğinde; Pay Sahipleri bileşeninin tüm modellerde negatif, Yönetim Kurulu bileşeninin ise tüm modellerde pozitif anlamlı olduğu izlenmiştir. Menfaat Sahipleri değişkeni yalnızca rassal etki modellerinde pozitif anlamlılığına sahipken, Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık değişkeninin ilişki yönü negatif olup, tüm modellerde anlamsızdır. Yine BİST 100 endeksi ve GSYİH sabit etkiler modelinde pozitif yönlü anlamlıdır. Bu çerçevede, üçüncü hipotez kabul edilirken, ikinci hipotez bazı bileşenler kapsamında kısmen kabul edilmiştir.

Dördüncü hipotezin test edilmesini teminen 7 ve 8 numaralı modeller oluşturulmuş, alınan sonuçlara göre sabit ve rassal etki modellerinde diğer modellerin aksine farklı sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre rassal etkiler modelinde, imalat, mali kuruluşlar, teknoloji, ticaret ve ulaştırma sektörleri ihtiyatlı muhasebe uygulamaları arasında pozitif anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. Diğer taraftan sabit etkiler modelinde ise imalat ve teknoloji sektörlerinde pozitif anlamlı, mali kuruluşlar sektöründe ise negatif anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Modellere ilişkin Hausman testi sabit etki modelinin uygulanmasını uygun görmektedir. Bu kapsamda dördüncü hipotez İmalat, Teknoloji ve Mali Kuruluşlar sektörleri için kabul edilmiştir.

Kurumsal yönetim kredi dereceleri ve ihtiyatlılık arasında şirketin listelendiği endeksler bakımından ilişkinin belirlenmesine yönelik olarak 9 ve 10 numaralı modeller kullanılmıştır. Alınan sonuçlara göre rassal etkiler modelinde tüm endekslerde ihtiyatlılıkla endeksler arasında pozitif anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Sabit etkiler modelinde ise yalnızca BIST 100 endeksi ile ihtiyatlılık arasında pozitif anlamlı bir ilişki izlenmiştir. Modellere ilişkin Hausman testi sabit etki modelinin uygulanmasını öngördüğünden beşinci hipotezin test edildiği model sonuçlarına göre ihtiyatlılık ve endeks ilişkisi en azından BIST 100 endeksi için kabul edilmiştir.

Altıncı hipotezin test edilmesi amacıyla 11 ve 12'nci modeller kullanılmış olup ilgili modellerde derecelendirme firmalarınca şirketlere atanan derecelerin birbirinden farklı olup olmadığı sorgulanmıştır. Model sonuçlarına göre derecelendirme şirketlerince atanan derecelerin birbirinden farklı olduğu ayrıca baz olarak kullanılan 4 numaralı derecelendirme şirketinin diğer 3 şirkete göre daha yüksek kurumsal yönetim uyum dereceleri verdiği gözlenmiştir.

Tablo 4: Regresyon Sonuçları

	Bağımlı Değişken=PD/DD										Bağımlı Değişken=Kurumsal Yönetim Derecelendirmesi	
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8	Model 9	Model 10	Model 11	Model 12
	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	0.035*** (0.014)	0.036** (0.015)										
Pay Sahipleri			-0.047** (0.023)	-0.046* (0.023)	-0.049** (0.021)	-0.047** (0.023)						
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık			-0.017 (0.002)	-0.022 (0.020)	-0.026 (0.024)	-0.026 (0.020)						
Merfaat Sahipleri			0.040** (0.018)	0.022 (0.019)	0.038** (0.018)	0.017 (0.019)						
Yönetim Kurulu			0.035*** (0.011)	0.033*** (0.011)	0.027** (0.011)	0.033*** (0.012)						
Derecelendirme Şirketi												
1. Derecelendirme Şirketi											-5.483*** (1.182)	-6.255*** (1.362)
2. Derecelendirme Şirketi											-5.931*** (1.226)	-5.450** (2.454)
3. Derecelendirme Şirketi											-0.734 (0.536)	0.497 (1.876)
4. Derecelendirme Şirketi											Baz	Baz
BIST Endeksler (Endeks *KYD)												
BIST 30								0.036** (0.014)	0.010 (0.026)			
BIST 50								0.044*** (0.015)	-0.033 (0.040)			
BIST 100								0.039*** (0.015)	0.115*** (0.029)			
Diğer								0.052** (0.014)	0.024 (0.025)			
Sektörler (Sektör*KYD)												
İmalat							0.040*** (0.139)	0.075*** (0.019)				
İnşaat							0.030 (0.019)	-0.218 (0.745)				
Madencilik							0.030 (0.019)	-0.219 (0.278)				
Mali Kuruluşlar							0.026* (0.014)	-0.037* (0.022)				
Teknoloji							0.067*** (0.017)	0.534*** (0.081)				
Ticaret							0.062*** (0.016)	-0.038 (0.069)				
Ulaştırma							0.047*** (0.017)	-0.073 (0.068)				
GSYİH					0.030 (0.18)	0.033* (0.18)						
BIST 100 Endeks Değeri					0.565** (0.312)	0.670*** (0.312)						
Hausman Testi		0.809		0.005		0.004		0.000		0.0176		0.2496
R ²	0.009	0.009	0.023	0.052	0.014	0.045	0.114	0.25	0.006	0.0018	0.1308	0.1436
Gözlem Sayısı	415	415	415	415	415	415	415	415	415	415	415	415

4. SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, yazında oldukça ilgi gören kurumsal yönetim ve ihtiyatlı muhasebe uygulaması olguları arasındaki etkileşimin araştırılmasıdır. Bu amaçla öncelikle Türkiye’de kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi yaptıran firmaların dereceleri incelenmiş daha sonra ise bu hususun ihtiyatlı muhasebe uygulamaları ile ilişkisi çeşitli hipotezlerin test edilmesi suretiyle incelenmiştir.

Türkiye’de kurumsal derecelendirme uyum düzeylerinin incelenmesi neticesinde, mezkûr hizmetin alınmasından itibaren notların hızla yükseldiğinden bu durumun şirketlerin kurumsal yönetim yapılarının dereceleri açısından karşılaştırılabilirliğini azaltacağı ve derecelendirme konusunun belirli bir süre içinde yalnızca maksimum düzeye ulaşılmasının hedeflendiği bir süreç haline getireceği düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle Türkiye’de kullanım alanı bulan cari derecelendirme metodolojisinin gözden geçirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Kurumsal yönetim uyum derecelendirmesi ve ihtiyatlı muhasebe uygulamalarının ilişkisinin incelendiği analiz sonuçları, kurumsal yönetim yapılarındaki olumlu gelişmelerin ihtiyatlı muhasebe uygulamalarını

azalttığını işaret etmektedir. Kurumsal yönetim uyum derecelendirilmesinin bileşenlerinin ihtiyatlı muhasebe uygulamaları ile ilişkisi incelendiğinde yazın ile tutarlı şekilde farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre bileşenlerden yönetim kurulu ihtiyatlı uygulamaları anlamlı şekilde azaltırken, kamuyu aydınlatma ve şeffaflığı anlamlı şekilde arttırdığı izlenmiştir. Söz konusu modellere kontrol değişkeni olarak eklenen BIST 100 endeksi ve GSYİH'nin de yönetim kurulu ile aynı yönde benzer etkileri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı sektörlerin etkisine ve BIST endekslerine ilişkin yapılan incelemede; BIST 100 endeksinde yer alan şirketler ile imalat ve teknoloji sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin diğer değişkenlere göre daha düşük ihtiyatlı muhasebe uygulamalarına başvurduğu, bu bulgunun aksine mali kuruluşlardaki etkinin ihtiyatlı muhasebe yönünde olduğu görülmüştür. Bu durumun yazında da belirtildiği üzere bu kuruluşların finansal yapılarının farklılığından kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir. Kurumsal yönetim uyum derecelendirme notlarının derecelendirme şirketleri kapsamında analiz edilmesi sonucunda verilen notların şirketler bazında ayrıştığı, baz alınan bir şirketin diğer üç şirkete göre daha yüksek dereceler verdiği görülmüştür.

İlerleyen dönemde benzer uygulamalar daha uzun zaman serileri ile yapılarak daha etkin sonuçlar elde edilebilecektir. Ayrıca kurumsal yönetim uyum derecelendirmesinin yapısına ilişkin farklı değişkenler dikkate alınarak yapılacak endeks uygulamaları halihazırdaki metodolojiye göre verilen notlara göre daha verimli analizler yapılmasını sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- Acar, D. ve A. Aktürk. 2009. "Muhasebede İhtiyatlılık Kavramı ve İMKB Sınai Endeksinde İşlem Gören İşletmelerde İhtiyatlılık Üzerine Bir Araştırma.", Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, 11(1), 77-90.
- Ahmed, A. S. ve S. Duellman. 2007. "Accounting conservatism and board of director characteristics: An empirical analysis.", Journal of accounting and economics, 43(2-3), 411-437.
- Aktürk, A. ve D. Acar. 2012. "Muhasebede ihtiyatlılık kavramı ve temelleri.", Mali Çözüm Dergisi, 113(2012), 17-38.
- Ball, R. ve L. Shivakumar. 2005. "Earnings quality in UK private firms: comparative loss recognition timeliness.", Journal of accounting and economics, 39(1), 83-128.
- Ball, R., Robin, A. ve G. Sadka. 2008. "Is financial reporting shaped by equity markets or by debt markets? An international study of timeliness and conservatism.", S Review of accounting studies, 13(2-3), 168-205.

- Barzideh, F., Izadpanah, M. ve S. Lotfi. 2015. "Accounting conservatism and accounting information quality.", *Academic Journal of Research in Business and Accounting*, 3(3).
- Basu, S. 1997. "The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings.", *Journal of accounting and economics*, 24(1), 3-37.
- Beatty, A., Weber, J. ve J. J. Yu. 2008. "Conservatism and debt.", *Journal of accounting and economics*, 45(2-3), 154-174.
- Beaver, W. H. ve S. G. Ryan. 2000. "Biases and lags in book value and their effects on the ability of the book-to-market ratio to predict book return on equity.", *Journal of accounting research*, 38(1), 127-148.
- Beaver, W. H. ve S. G. Ryan. 2005. "Conditional and unconditional conservatism: Concepts and modeling.", *Review of accounting studies*, 10(2-3), 269-309.
- Beekes, W., Pope, P. ve S. Young. 2004. "The link between earnings timeliness, earnings conservatism and board composition: evidence from the UK.", *Corporate Governance: An International Review*, 12(1), 47-59.
- Bliss, J. H. 1924. "Management through accounts.", Ronald Press Company.
- Brown Jr, W. D., He, H. ve K. Teitel. 2006. "Conditional conservatism and the value relevance of accounting earnings: An international study.", *European Accounting Review*, 15(4), 605-626.
- Bushman, R. M. ve J. D. Piotroski. 2006. "Financial reporting incentives for conservative accounting: The influence of legal and political institutions.", *Journal of accounting and economics*, 42(1-2), 107-148.
- Chi, W., Liu, C. ve T. Wang. 2009. "What affects accounting conservatism: A corporate governance perspective.", *Journal of contemporary accounting & economics*, 5(1), 47-59.
- Choi, W. 2007. "Bank Relationships and the Value Relevance of the Income Statement: Evidence from Income-Statement Conservatism.", *Journal of Business Finance & Accounting*, 34(7-8), 1051-1072.
- Çopur Vardar, G. ve A. Yıkılmaz Erkol. 2019. "Conservatism Scores of Banking and Manufacturing Sectors: A Comparative Analysis.", *Journal of Accounting & Finance*, (83).
- El-Habashy, H. A. 2019. "The Effect of Corporate Governance Attributes on Accounting Conservatism in Egypt.", *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 23(3).

- Ertuğrul, A. N. 2014. "Geleneksel Muhasebeden Uluslararası Finansal Raporlamaya Geçişte İhtiyatlılık Kavramı.", Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 215-227.
- Feltham, G. A. ve J. A. Ohlson. 1995. "Valuation and clean surplus accounting for operating and financial activities.", Contemporary accounting research, 11(2), 689-731.
- Frondel, M., ve Vance, C. 2010. "Fixed, random, or something in between? A variant of Hausman's specification test for panel data estimators. Economics Letters", 107(3), 327-329.
- Gassen, J., Uwe Fülber, R. ve T. Sellhorn. 2006. "International differences in conditional conservatism—the role of unconditional conservatism and income smoothing.", European Accounting Review, 15(4), 527-564.
- Giner, B. ve W. Rees. 2001. "On the asymmetric recognition of good and bad news in France, Germany and the United Kingdom.", Journal of Business Finance & Accounting, 28(9-10), 1285-1331.
- Givoly, D. ve C. Hayn. 2000. "The changing time-series properties of earnings, cash flows and accruals: Has financial reporting become more conservative?", Journal of accounting and economics, 29(3), 287-320.
- Givoly, D. Hayn, C. K. ve A. Natarajan. 2007. "Measuring reporting conservatism.", The Accounting Review, 82(1), 65-106.
- Gör, Y. ve B. Tekin. "Muhafazakar Muhasebe Uygulamalarının Kurumsallaşmış Şirketlerdeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma.", İşletme Araştırmaları Dergisi, 2018(2), 13-26.
- Ho, S. S., Li, A. Y., Tam, K. ve F. Zhang. 2015. "CEO gender, ethical leadership, and accounting conservatism.", Journal of Business Ethics, 127(2), 351-370.
- Huijgen, C. ve M. Lubberink. 2005. "Earnings conservatism, litigation and contracting: the case of cross listed firms.", Journal of Business Finance & Accounting, 32(7-8), 1275-1309.
- International Accounting Standards Board. 2015. "Basis for Conclusions on the Exposure Draft Conceptual Framework for Financial Reporting." <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/exposure-draft/published-documents/ed-conceptual-framework-basis-conclusions.pdf> [15 Ağustos 2019]
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. 2018. "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve." <https://www.kgk.gov.tr> [14 Ağustos 2019]

- Karahan Gökmen, M. 2013. "Accounting Conservatism: A Literature Review.", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)/Journal of Accounting & Taxation Studies (JATS)*, 6(2).
- Khan, M. ve R. L. Watts. 2009. "Estimation and empirical properties of a firm-year measure of accounting conservatism.", *Journal of accounting and Economics*, 48(2-3), 132-150.
- Klein, A. ve C. A. Marquardt. 2006. "Fundamentals of accounting losses.", *The Accounting Review*, 81(1), 179-206.
- Kootanaee, A. J., Seyyedi, J., Nedaei, M. ve M. J. Kootanaee. 2013. "Accounting conservatism and corporate governance's mechanisms: Evidence from Tehran stock exchange." *International Journal of Economics, Business and Finance*, 1(10), 301-319.
- Krishnan, G. V. 2005. "The association between Big 6 auditor industry expertise and the asymmetric timeliness of earnings.", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 20(3), 209-228.
- Krishnan, G. V. 2007. "Did earnings conservatism increase for former Andersen clients?", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 22(2), 141-163.
- LaFond, R. ve R. L. Watts. 2008. "The information role of conservatism.", *The Accounting Review*, 83(2), 447-478.
- Lafond, R. ve S. Roychowdhury. 2008. "Managerial ownership and accounting conservatism.", *Journal of accounting research*, 46(1), 101-135.
- Lara, J. M. G. ve A. Mora .2004. "Balance sheet versus earnings conservatism in Europe.", *European Accounting Review*, 13(2), 261-292.
- Lara, J. M. G., Osma, B. G. ve F. Penalva. 2009. "Accounting conservatism and corporate governance.", *Review of accounting studies*, 14(1), 161-201.
- Lara, J. M. G., Osma, B. G. ve F. Penalva. 2011. "Conditional conservatism and cost of capital.", *Review of accounting studies*, 16(2), 247-271.
- Lim, R. 2011. "Are corporate governance attributes associated with accounting conservatism?.", *Accounting & Finance*, 51(4), 1007-1030.
- Lobo, G. J. ve J. Zhou. 2006. "Did conservatism in financial reporting increase after the Sarbanes-Oxley Act? Initial evidence.", *Accounting horizons*, 20(1), 57-73.
- Mensah, Y. M., Song, X. ve S. S. Ho. 2004. "The effect of conservatism on analysts' annual earnings forecast accuracy and dispersion.", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 19(2), 159-183.

Mason, L. 2004. “The impact of accounting conservatism on the magnitude of the differential information content of cash flows and accruals.”, *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 19(3), 249-282.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1 (1992, 26 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 21447 (Mükerrer)). Erişim adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21447_1.pdf [14 Ağustos 2019]

Nichols, D. C., Wahlen, J. M. Ve M. M. Wieland. 2009. “Publicly traded versus privately held: implications for conditional conservatism in bank accounting.”, *Review of accounting studies*, 14(1), 88-122.

Pae, J. 2007. “Unexpected accruals and conditional accounting conservatism.”, *Journal of Business Finance & Accounting*, 34(5-6), 681-704.

Pae, J., Thornton, D. B. ve M. Welker. 2005. “The link between earnings conservatism and the price to book ratio.”, *Contemporary Accounting Research*, 22(3), 693-717.

Patatoukas, P. N. ve J. K. Thomas. 2011. “More evidence of bias in the differential timeliness measure of conditional conservatism.”, *The Accounting Review*, 86(5), 1765-1793.

Patatoukas, P. N. ve J. K. Thomas. 2015. “Placebo tests of conditional conservatism.”, *The Accounting Review*, 91(2), 625-648.

Penman, S. H. ve X. J. Zhang. 2002. “Accounting conservatism, the quality of earnings, and stock returns.”, *The accounting review*, 77(2), 237-264.

Roychowdhury, S. ve R. L. Watts. 2007. “Asymmetric timeliness of earnings, market-to-book and conservatism in financial reporting.”, *Journal of Accounting and Economics*, 44(1-2), 2-31.

Sheytanova, T. (2015). “The Accuracy of the Hausman Test in Panel Data: a Monte Carlo Study.” Örebro University Thesis.

Soyemi, K. A., Akingunola, R. O. O. ve J. Olaniyan. 2018. “Accounting Conservatism: A Review of Literature.”, *KIU Journal of Social Sciences*, 4(3), 109-129.

Tuan, K. 2016. “Denetim Komitesi Özellikleri ve İhtiyatlılık Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Örneği.”, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 15(47), 115.

Qiang, X. 2007. “The effects of contracting, litigation, regulation, and tax costs on conditional and unconditional conservatism: Cross-sectional evidence at the firm level.”, *The Accounting Review*, 82(3), 759-796.

Wang, Z. R. 2009. “Accounting conservatism: A thesis submitted to the Victoria University of Wellington in fulfilment of the requirements for the

degree of Doctor of Philosophy in Accounting.” Victoria University of Wellington.

Watts, R. 2003. “Conservatism in Accounting Part II: Evidence and Research Opportunities.”, Accounting Horizons, 17 (3), 287-301.

Zhang, J. 2008. “The contracting benefits of accounting conservatism to lenders and borrowers.”, Journal of accounting and economics, 45(1), 27-54.

EK-1

Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesinin Bileşenleri

Ölçüt	Alt Ölçüt	Ağırlık (Yüzde)
Pay Sahipleri	Pay Sahipliği Haklarının Kullanımının Kolaylaştırılması	25
	Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı	
	Genel Kurula Katılım Hakkı	
	Oy Hakkı	
	Azlık Hakları	
	Kar Payı Hakkı	
	Payların Devri	
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	Kamuyu Aydınlatma Esasları ve Araçları	25
	İnternet Sitesi	
	Faaliyet Raporu	
Menfaat Sahipleri	Menfaat Sahiplerine İlişkin Şirket Politikası	15
	Menfaat Sahiplerinin Şirket Yönetimine Katılımının Desteklenmesi	
	Şirketin İnsan Kaynakları Politikası	
	Müşteriler ve Tedarikçilerle İlişkiler	
	Etik Kurallar ve Sosyal Sorumluluk	
Yönetim Kurulu	Yönetim Kurulunun İşlevi	35
	Yönetim Kurulunun Faaliyet Esasları	
	Yönetim Kurulunun Yapısı	
	Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli	
	Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler	
	Yönetim Kurulu Üyelerine ve Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Mali Haklar	

